

Gratis CO₂ als prijshefboom

Johan Albrecht
Senior Fellow

Emissiehandel kleeft een prijs op de CO₂-uitstoot en hierdoor stijgen de Europese elektriciteitsprijzen. Voor bedrijven met een groot nucleair park zoals Electrabel en Suez is dit veel belangrijker dan het krijgen van gratis CO₂-rechten. Niet de energiesector maar vooral de ijzer- en staalsector werd in België bedolven onder de gratis emissierechten. Het valt op dat niemand de vraag stelt of de ijzer- en staalsector deze bonus wel keurig in prijsverlagingen heeft doorgerekend aan de klanten.

Sinds 2005 staat handel in CO₂-emissierechten centraal in het Europese klimaatbeleid. Emissiehandel kleeft een prijs aan de CO₂-uitstoot en laat deelnemende bedrijven de vrijheid om hun emissies intern te reduceren of om emissierechten aan te kopen. Zo selecteert de markt de meest kostenefficiënte emissiereducties zodat de maatschappelijke kost van het klimaatbeleid geminimaliseerd wordt. Het instrument heeft ook een impact op

de vraagkant van de economie want de CO₂-kost wordt doorgerekend in de finale consumentenprijzen. Door deze toepassing van het vervuiler-betaalt-principe kunnen CO₂-intensieve producten op termijn verdrongen worden door minder CO₂-intensieve varianten.

In het Europese systeem verdelen of alloceren de Lidstaten emissierechten onder de nationale sectoren op een manier die aansluit bij de nationale Kyotodoelstellingen tegen 2012. De emissierechten worden gratis verdeeld onder de deelnemende bedrijven hoewel de Europese Richtlijn de Lidstaten het recht biedt om tussen 2008 en 2012 tot 10% van de emissierechten te veilen in plaats van gratis te verdelen. Een gratis allocatie betekent natuurlijk niet dat voor elk bedrijf de allocatie van emissierechten exact gelijk is aan de uitstoot van broeikasgassen.

De Belgische beleidsmakers kozen er om diverse redenen voor om de energiesector in de periode 2005 tot 2007 relatief weinig gratis emissierechten te geven terwijl de

¹ Fortis (2007).
Special Report :
Winners and losers
of the EU-ETS, results
from 2005 and
2006, 21 augustus
2007

industrie en de ijzer- en staalsector in het bijzonder op een relatief gulle allocatie getrakteerd werd. Zo blijkt uit een studie van Fortis¹ dat de Belgische energiesector in 2005 een allocatie kreeg van 12.2 miljoen ton CO₂ terwijl de emissies in datzelfde jaar met 21 miljoen ton aanzienlijk hoger lagen. Dit hoge cijfer biedt geen informatie over de gerealiseerde interne CO₂-reducties.

In 2005 diende de Belgische energiesector dus ongeveer 9 miljoen emissierechten van één ton aan te kopen tegen een prijs die fluctueerde tussen 20 à 25 Euro per emissierecht. Ook in 2006 diende de Belgische energiesector ongeveer 5 miljoen emissierechten aan te kopen. Deze cijfers suggereren dat de interne CO₂-reductiekost voor de energiesector snel hoger uitvalt dan de prijs van een CO₂-emissierecht. Het is niet meer dan logisch dat de kost van de aangekochte emissierechten integraal wordt doorgerekend in de prijs.

In 2005 en 2006 kreeg de ijzer- en staalsector een allocatie² van 14.65 miljoen ton CO₂ terwijl de uitstoot ongeveer 8 miljoen ton bedroeg. De ijzer- en staalsector kon in 2005 en 2006 in principe heel wat uitstootrechten verkopen. Een groot deel hiervan werd misschien wel verkocht aan de Belgische energiesector. Het valt op dat niemand

de vraag stelt of deze financiële bonus keurig als prijsvermindering is doorgerekend aan de klanten van de ijzer- en staalsector. Maar indien de emissies van de ijzer- en staalsector net laag waren dankzij enorme interne emissiereducties die iets goedkoper uitvielen dan de prijs van emissierecht, dan is het echte surplus van de verkoop maar een klein deel van de verkoopsopbrengst.

Voor 2007 is het verschil tussen allocatie en uitstoot minder relevant omdat vanaf april 2007 de prijs van een emissierecht begon te flirten met het nulpunt omwille van een grote overallocatie op Europees niveau.

De Belgische energiesector kreeg miljoenen emissierechten maar diende ook miljoenen emissierechten aan te kopen om tegen het einde van het jaar de emissies te kunnen verantwoorden door

de som van de gekregen en aangekochte emissierechten. Een emissierecht is een eigendomsrecht dat ofwel gebruikt ofwel verkocht wordt. In de Europese Richtlijn wordt niet vermeld dat eigenaars hun gratis verkregen moeten wegschenken.

De prijsvorming van elektriciteit volgt het verloop van de marginale productiekosten. Voor steenkool- en gascentrales betekent dit dat de CO₂-

“
*Elektriciteit is
natuurlijk een
homogeen goed en
een stijging van de
marktprijs door het
invoeren van de
CO₂-emissiehandel is
uitstekend nieuws
voor producenten met
een groot nucleair
park*
”

² Een deel hiervan
betreft rechten voor
hoogovengas die
achteraf
doorgegeven werden
aan Electrabel

component opgenomen wordt in de prijsvorming. Een producent weet in januari niet hoeveel emissierechten in de loop van het jaar aangekocht of verkocht zullen worden en tegen welke prijs. Het is dan ook logisch dat in de dagelijkse prijsvorming de CO₂-kostencomponent integraal wordt doorgerekend op basis van de prijsevolutie op de emissiemarkt. Elektriciteit is natuurlijk een homogeen goed en een stijging van de marktprijs door het invoeren van de CO₂-emissiehandel is uitstekend nieuws voor producenten met een groot nucleair park³. De productiekost van een CO₂-loze nucleaire kWh blijft constant zodat de prijsverhoging tot toenemende surplussen op de nucleaire capaciteit kan leiden. Een studie van Fortis uit 2007 becijferde dat hierdoor de surplussen van de Belgische elektriciteitssector toenamen met 2.25%. Dit cijfer is

afhankelijk van allerhande hypothesen maar de belangrijkste conclusie is dat niet zozeer de gratis allocatie maar vooral de hogere elektriciteitsprijs interessant is voor bedrijven zoals Electrabel. En deze elektriciteitsprijs wordt meer en meer Europees bepaald. Intussen stijgt de CO₂-prijs omdat de toenemende gasprijzen bij enkele grote Europese spelers leiden tot meer interesse voor steenkoolcentrales. Dit is andermaal uitstekend nieuws voor de elektriciteitssector en de nucleaire sector in het bijzonder.

Een toename van vooral koolstofarme productiecapaciteit is de beste strategie voor de toekomst.

Johan Albrecht
Senior Fellow

³ Zie Albrecht, J. (2008). Verhandelbare emissierechten in het klimaatbeleid : de Europese ervaring. Documentatieblad Federale Overheidsdienst Financiën, jaargang 68, nr.1, blz.181-196

Verschenen als column in De Standaard van 20 mei 2008.

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'itinera Institute est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur